ZESZYTY NAUKOWE POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ

Seria: AUTOMATYKA z.97

Nr kol. 975

Andrzej POLAŃSKI Konrad WOJCIECHOWSKI

ANALIZA POLA PRZEMIESZCZEŃ^{×)}

Streszczenie, W pracy badano pola przemieszczeń wynikające z ruchu kamery względem nieruchomej sceny. Podano zależność pewnych parametrów pola przemieszczeń od parametrów ruchu, ogniskowej soczewki, szerokości kątowej obiektywu, średniej odległości zbioru punktów sceny od kamery.

1. Wstęp

Algorytmy wyznaczania parametrów ruchu na podstawie serii obrazów przesyłanych przez kamerę TV są ostatnio intensywnie rozwijane [1], [2], [3], [7], [8] między innymi ze względu na ich rozmaite zastosowania [4], [5]. Jedną z metod proponowanych w literaturze [2], [7], [8] polega na analizie pól przemieszczeń, tzn. wyznaczonych wcześniej współrzędnych pewnej ilości odpowiadających sobie, na dwóch obrezach, punktów. Obliczanie parametrów ruchu przy zadanym polu przemieszczeń polega zawaze na minimalizacji odpowiednie skonstruowanej funkcji celu. Ze względu na złożoność problemu minimalizację przeprowadza się numerycznie, wykorzystując różne algorytmy optymalizacji statycznej [2], [8]. Publikowane doświadczenia wynikające z praktycznych obliczeń wykazują jednak, że dotychczas stosowane postaci funkcji celu powinny ulec dalszej modyfikacji. Algorytmy minimalizacji są bowiem często rozbieżne,wykazują też silną zależność od oddziałujących na pola przemieszczeń zakłóceń [2], [6], [8].

Wydaje się, że jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest brak dostatecznie szczegółowych badań dotyczących zeleżności "kształtu" pola przemieszczeń od parametrów ruchu, a także takich czynników, jak: ogniskowa soczewki, szerokość kątowa obiektywu, średnia odległość punktów sceny od kamery.

Niniejsze opracowanie ma na celu opisanie pewnych aspektów tych zależności.

x) Praca finansowana z Centralnego Programu Badań Podstawowych CPBP 02.13 "Układy ze sztuczną inteligencją do maszyn roboczych i pojazdów"

1989

(1)

2. Trensformacja wizyjna

Oznaczmy układ współrzędnych związany z poruszającą się kamerę przez Oxyz, ogniskową soczewki przez F. Punkty obrazu przekazywanego przez kamerę powstają przez transformacją perspektywiczną punktów przestrzeni Oxyz [2]. Transformacja perspektywiczna jest rzutem na płaszczyznę obrezu znajdującą się w odległości F od początku układu współrzędnych. Zakładamy, że płaszczyzna obrazu jest prostopadła do osi Oz, tzn. oś Oz jest osią soczewki kamery, jak na rys. 1. Obrazem punktu p o współrzędnych (x_p, y_p, z_p) jest punkt P na płaszczyźnie obrazu o współrzędnych (x_p, Y_p, F) określonych przez zależności:

$$X_p = F \frac{X_p}{Z_p}$$
, $Y_p = F \frac{Y_p}{Z_p}$

Rys. 1. Transformacja perspektywiczna Fig. 1. Perspective transformation

Na skutek ruchu kamery następuje zmiana wartości współrzędnych punktu p, nowe współrzędne oznaczamy przez p'(x'_p, y'_p, z'_p). Rozkładając przemieszczenie na obrót i translację otrzymuje się następujący wzór wiążący współrzędne p'(x'_p, y'_p, z'_p) i p(x_p, y_p, z_p). Analiza pola przemieszczeń

×p	Toreth	×p	us ci	[Ax]
γ _p	= R	y _p	÷	Δγ
zp	sen.u.t	zp		Δz

Wektor $[\Delta x, \Delta y, \Delta z]'$ opisuje translację. Dla macierzy obrotu R stosować będzie następującą parametryzację:

	costcostcosy-singsing;	$sin\varphi cos \vartheta cos \varphi + cos \varphi;$	$-\sin \psi \cos \psi$	The
R=	-cosφcosψsiny-sinφcosψ;	$-\sin\varphi\cos\vartheta\sin\varphi+\cos\varphi;$	sin ϑ sin ψ	(3)
	cosysiny ;	sing sin v ;	cost	

gdzie 9 . 9 . 4 są kątami Eulera.

3. Generacja pola przemieszczeń

Niech $p_1(x_1, y_1, z_1)$; $p_2(x_2, y_2, z_2) \dots p_n(x_n, y_n, z_n)$ oznaczaję współrzędne pewnego zbioru punktów w przestrzeni Oxyz, a $p'_1(x'_1, y'_1, z'_1)$, $p'_2(x'_2, y'_2, z'_2) \dots p'_n(x'_n, y'_n, z'_n)$ współrzędne tych punktów po transformacji (3). Pole przemieszczeń jest złożone z wektorów tworzonych przez rzuty tych punktów na płaszczyznę obrazu. Dla początków wektorów pola przemieszczeń mamy zatem:

$$X_{i} = F \frac{X_{i}}{Z_{i}}, \quad Y_{i} = F \frac{Y_{i}}{Z_{i}}, \quad i = 1, 2, ... n$$
 (4)

Końce wektorów pola przemieszczeń wyrażają się wzorami:

$$X_{i} = F \frac{X_{i}}{Z_{i}}, \quad Y_{i} = F \frac{Y_{i}}{Z_{i}}, \quad i = 1, 2...n$$
 (5)

Pola przemieszczeń przedatawione w niniejszej pracy na rysunkach 2-15 były wygenerowane za pomocą programu [6], który został opracowany dla potrzeb testowania algorytmów wyznaczenia parametrów ruchu. Generacja pola odbywała się losowo, stosowano następujący algorytm:

a) generuje się wepółrzędne x,y,z punktu przestrzeni Oxyz według wzorów

$$X = SCALE (XMIN + (XMAX - XMIN) . (rnd() - 1))$$
(6)

Y = SCALE (YMIN + (YMAX - YMIN) . (rnd() - 1))(7)

93

(2)

A. Polanski, K. Wojciech

z = SCALE 1 . F(1 +	rnd()),	(8)
dzie: SCALE, SCALE1, XMIN	N, XMAX, YMIN, YMAX, są stał	ymi o wartościach:
XMIN = -5.0	territori de las constantes de	(9)
XMAX ⊨ 5.0	and the second second second	(10)
YMIN = -5.0	en and freedom in the second of	(11)
YMAX = 5.0	· eregiste ?	(12)
SCALE = 5.0	analah kest	(13)
SCALE1 = 3.0		(14)

Funkcja rnd() (funkcja biblioteczna kompilatora Aztec C ver 3.20 użytego przy pisaniu wspomnianych programów generuje liczby double precision, losowo w przedziałe < 0,1>

- b) dla wygenerowanego punktu (x,y,z) wyznacza się obraz wg transformacji (3),
- c) wyznacza się rzuty punktów przed i po transformacji na płaszczyznę oobrazu, wg wzorów (4), (5),
- d) sprawdza się, czy współrzędne rzutów mieszczą się w zakresach odpowiednio <XMIN, XMAX> oraz <YMIN, YMAX>. W przypadku spełnienia tego warunku wektor rzutów jest dołączeny do macierzy pola przemieszczeń.

4. Pola obrotu i pola translacji

W przypadku, gdy wektor translacji we wzorze (3) jest zerowy, końce wektorów pola przemieszczeń są jednoznacznie określone poprzez ich początki [8]. Takie pole przemieszczeń nazywa się polem obrotu. Wektory pola obrotu układają się wzdłuż linii (obwiedni) pola. Mogą one być łatwo wyznaczone – dla zadanego obrotu linie pola wynikają z przecięcia stożka o wierzchołku O, niezmienniczego względem tego obrotu (tzn. takiego, którego oś jest jednocześnie osią obrotu), z płaszczyzną obrazu. Są to zatem rodziny linii stożkowych.

Na rysunkach 2-4 przedstawione są pola przemieszczeń wynikające z obrotów odpowiednio wokół osi Oz, Oy, Ox. Linie pola przemieszczeń przedstawienego na rys. 2 są okrągami, a na rys. 3 i 4 parabolami. Wykonanie obrotu wokół osi Ox, jak na rys. 4, przy ustalonej we wzorze (3) parametryzacji macierzy obrotu R wymaga przyjęcia: $\varphi = \pi/2$, $\mathscr{D}=$ zadany kąt obrotu, $\varphi = -\pi/2$.

Analiza pola przemieszczeń

Również prosta jest sytuacja, gdy macierz obrotu R jest macierzą jednostkową, a pole przemieszczeń wynika tylko z translacji. W takim przypadku wektory pola, nazywanego polem translacji, ułożone są wzdłuż rodziny linii prostych. Proste te mają jeden punkt wspólny, będący przecięciem kierunku wektora translacji z płaszczyzną obrazu. Pięć przykładowych pól translacji przedstawionych jest na rysunkach 5-10.

Wpływ ogniskowej soczewki i szerokości katowej obiektywu na kształt pola przemieszczeń

W wykorzystywanych programach współrzędne wektorów pola przemieszczeń zawsze mieszczą się w zakresie YE <YMIN, YMAX > XE <XMIN, XMAX >. Wynika to z algorytmu przedstawionego w punkcie 3. Zakresy te, podane we wzorach (9) - (12), nie były zmieniane. Zmianom ulegała natomiast ogniskowa soczewki F. Oczywiście zmiana ogniskowej przy tych założeniach wpływa także na szerokość kątową obiektywu 7. Ponieważ |XMIN| = |XMAX| = * |YMIN| = |YMAX| wartość 7 może być podana jeko:

$$T = \arctan \frac{XMAX}{F}$$
(15)

Przy malejących szerokościach kątowych (dużych ogniskowych) wpływ obrotów wokół osi Oy oraz Ox staje się bardzo słabo widoczny. Przykłady po dane są na rysunkach 11-13. gdzie obraz pola obrotu wokół osi Oy o kąt $\mathcal{P}=0.1$ wykonano dla trzech różnych ogniskowych F=2, F=5 oraz F=20. Pole obrotu z rys. 13, przy ogniskowej F=20, jest praktycznie nierozróżnialne od pola translacji wzdłuż osi Ox.

6. Puhkt osobliwy pola przemieszczeń

Dla pól translacji i rotacji w naturalny sposób można określić pojęcie punktu osobliwago pola. Jest to punkt przecięcia osi obrotu lub kierunku wektora translacji z płaszczyzną obrazu.

Badając pola przemieszczeń o bardziej złożonych parametrach, generowane za pomocą algorytmu opisanego w punkcie 3, można się przekonać, że także one posiadają na ogół punkty osobliwe. W punktach osobliwych moduły wektorów pól przemieszczeń maleją do zera. Punkty osobliwe pól przemieszczeń przedstawionych na dwóch kolejnych rysunkach 14 i 15 mają współrzędne odpowiednio (-0.5,0), (-0.25,0). Łatwo się przekonać, że o istnieniu tych punktów osobliwych decyduje sposób gneeracji – tzn. fakt, że współrzędna "zetowe" punktów $P_1, P_2 \dots P_n$ są zawsze większe od F. Współrzędne punktów osobliwych oblicza się wyznaczając przecięcie się kierunku wektora translacji poddanego dodatkowo transformacji obrotu obkreślonej przez macierz R z płaszczyzną obrazu.

Fig. Displacement field with $\mathcal{Y} = 0.0$, $\mathcal{D} = 0.1$ $\mathcal{Y} = 0.0$, $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = 0.0$. For dist.=1.0

Rys. 5. Pole przemieszczeń o parametrach $\varphi = 0.0$ [rad], $\vartheta = 0.0$ [rad], $\psi = 0.0$ [rad] $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = 0.5$ Ogniskowa soczewki = 1.0

Fig. 5. Displacement field with $\varphi = 0.0$, $\mathcal{D} = 0.1$, $\varphi = 0.0$, $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = 0.5$. Foc.dist.= 1.0

 $\begin{array}{c} & \text{Rys. 7, Pole przemieszczeń o parametrach} \\ \varphi = 0.0 \ [rad], \ \psi = 0.0 \ [rad] \ \Delta x = 0.0, \ \Delta y = 2.0, \ \Delta z = 0.0 \\ & \text{Ogniskowa soczewki = 1.0} \\ & \varphi = 0.0, \ \hat{\mathcal{V}} = 0.0, \ \varphi = 0.0, \ \Delta x = 0.0, \ \Delta y = 0.0, \ \Delta z = 0.0, \ \text{Foc. dist.= 1.0} \end{array}$

Rys. 8. Pole przemieszczeń o parametrach $g = 0.0 \text{ [rad]}, \mathfrak{Y} = 0.0 \text{ [rad]}, \varphi = 0.0 \text{ [rad]} \Delta x = 2.0, \Delta y = 0.0, \Delta z = 0.0$ Ogniskowa soczewki = 1.0

Fig. 8. Displacement field with $\varphi = 0.0$, $\vartheta = 0.0$, $\psi = 0.0$, $\Delta x = 2.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = 0.0$. Foc.dist.=1.0

 φ = 0.0 [red], ϑ = 0.0 [red], φ = 0.0 [red] Δx = 2.0, Δy = 2.0, Δz =-0.5 Ogniskowa soczewki = 1.0

Fig. 9. Displacement field with $\Psi = 0.0$, $\Psi = 0.0$, $\Psi = 0.0$, $\Delta x = 2.0$, $\Delta y = 2.0$, $\Delta z = -0.5$. Foc.dist = 1.0

Rys. 11. Pole przemieszczeń o parametrach φ = 0.0 [red], ψ = 0.1, [rad], φ = 0.0 [red] Δx = 0.0, Δy = 0.0, Δz = 0.0 Ogniskowa soczewki = 2.0

Fig. 11. Displacement field with $\varphi = 0.0$, $\bar{\varphi} = 0.1$, $\varphi = 0.0$, $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = 0.0$. Foc.dist. = 2.0

100

Rys. 12. Pole przemieszczeń o parametrach φ = 0.0 [rad], ψ = 0.1 [rad], φ = 0.0 [rad] Δx = 0.0, Δy =0.0, Δz= 0.0 Ogniskowa soczewki = 5.0

Rys. 13. Pole przemieszczeń o parametrach $\vartheta = 0.0$ [rad], $\vartheta = 0.1$ [rad], $\varphi = 0.0$ [rad] $\Delta x = 0.0, \Delta y = 0.0, \Delta z = 0.0$ Ogniskowa soczewki = 20

Fig. 13. Displacement field with $\Psi = 0.0$, $\Psi = 0.1$, $\varphi = 0.0$, $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = 0.0$. Foc.dist. = 20

102

Rys. 15. Pole przemieszczeń o parametrach $\mathcal{G} = 0.1$ [rad], $\mathcal{D} = -0.05$ [rad], $\varphi = 0.02$ [rad] $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = -1.0$ Ogniskowa soczewki = 1.0. Współrzędne punktu osobliwego <-0.25, 0.0 >

Fig. 15. Displacement field with $\Psi = 0.1$, $\vartheta = -0.05$, $\varphi = 0.02$, $\Delta x = 0.0$, $\Delta y = 0.0$, $\Delta z = -1.0$. For dist. = -1.0

7. Podsumowanie

Podano pewne podstawowe obserwacje wynikające z badania pół przemieszczeń wykorzystywanych w algorytmach obliczania perametrów ruchu. Jak się wydaje, dla praktycznego zastosowania najistotniejsze znaczenie mają przedstawione w punkcie 6 rozważania dotyczące punktu osobliwego pola przemieszczeń. Wrażliwość wektora pole przemieszczeń na przypadkowe zakłócenie jest tym większa, im mniejsza jest długość tego wektora. A zatem prawdopodobnie można uzyskać zmniejszenie wrażliwości algorytmów wyliczania parametrów ruchu na zakłócenia – eliminując wstępnie z pola przemieszczeń wektory o zbyt małych długościach. Z drugiej strony informacja o położeniu punktu osobliwego może być wykorzystywana przy zadawaniu warunków poczętkowych dla algorytmów minimalizacji funkcji celu.

LITERATURA

- [1] Tsia R.Y., Huang T.H., Wei-Le Zhu: Estimating three dimensional motion parameters of a rigid planar path, II, III, IEEE Trans. Acoust. Speech, Signal Processing, vol. ASSP-29, 1981, pp. 1147-1152, vol. ASSP-32, 1984, pp. 213-220.
- [2] Fang J.Q., Huang T.S.; Solving three dimensional small-rotation motion equations: Uniquenesss, Algorithms and numerical results, Comput. Vision Graphics and Image Processing, vol. 26 1984, pp. 183-206.
- [3] Bolles R.C., Baker H.H. and Marimont D.H.; Epipolar plane image analysis: An approach to determining structure from motnion, Int. J. Computer Vision, vol. 1, 1987, pp. 7-55.
- [4] Dickmanns E.D., Zapp A.; Guiding land vehicles along roadways by computer vision, Proc. Congress Automatique, Toulouse 1985.
- [5] Dickmanns E.D., Zapp A.; Autonomous high road vehickle guidence by computer vision, IFAC, Monachium 1987.
- 6 Wojciechowski K., Polański A.: Wyniki numerycznych badań algorytmu wyznaczania parametrów ruchu. Praca przygotowywana do druku.
- [7] Prazdny K.: Determining the instantaneous direction form opitcal flow generated by curvilinearly moving observer, Comput. Graphics Image Processing, vol. 17, 1981, pp. 238-248.
- [8] Polański A.; Algorytm wyznaczania parametrów ruchu na podstawie pola przemieszczeń, ZN Pol. Sl. Praca przyjęta do druku.

Recenzent: Doc. dr hab. inż: Mariusz Nieniewski

Wpłynęło do Redakcji 3.11.1987 r.

АНАЛИЗА ПОЛЯ ПЕРЕМЕЩЕНИЙ

Резюме

В работе представлены поля перемещений, получаемые за счет движения камеры относительно неподвижной сцены. Даны зависимости некоторых параметров поля перемещений от параметров движеня, фокуса лиизы, углового зрения объектива, ореднего растояния точек оцены от камеры.

ANALYSIS OF DISPLACEMENT FIELD

Summery

In the paper displacement field resulting of the camers movement in the relation of the fixed scene are investigated. The relation between some field parameters and motion parameters, focal distance, objective breadth and the distance of the points of the set are given.